

DE KLEINE EN GROOTE HOUT, KLEURTEEKENING DOOR ANTONY VELZEN (MEI 1695).

vroeg op de ontginning van den bodem door drooglegging, dus op den kanaalbouw, op een doelmatige stedenaanleg en, in samenhang daarmee, ook op den tuinbouw aangevoelen. De plannen van aanleg der Renaissance beheerscht Vredeman de Vries, wiens prentenreeks onder den titel „Hortorum viridariumumque formae, 1568 en 1583, de tuinen, naar Vitruvius, in Dorica, Ionica en Corinthica indeelt. In de eeuw van den nationalen bloei overwint de, op het praktische gerichte, zin des hollanders, en leert hem zijn steden in de eerste plaats uit een ingenieurs-technisch oogpunt aan te leggen. Nu eerst, toen men het vlakke land rond de steden en langs de kanalen en rivieren met buitenplaatsen overdekte, breekt zich de hollandsche tuin breedelijk baan en komt tot een eigenaardige beteekenis. Hij ontwikkelt zich op een wijze, welke zich in wezen onderscheidt van Lenôtre's tuin. Deze toch heeft de tuinvlakte door een grootsche ordening der alleeën, kaskaden en dergelijken tot de architectuur van den slotbouw in onmiddellijke betrekking ge-

bracht. De hollanders, die nu ook bij hun stedenbouw het afgepaalde terrein met rechte, breede straten in rechthoekige vakken verdeelden, kwamen hier eveneens slechts tot een verdeeling in rechthoekige, geometrische velden. Aan deze werd dan wel, door bescheiden waterwerken, grotten, prieelen en berceau's, soms ook door beeldhouw- of kleine bouwwerken, eenige afwisseling gegeven, maar, daar men, ter wille der bloemperken, van groote boomgroepen afzag en vóór alles het verre overzicht over de tuinvlakten behouden wilde, kon de indruk van zekere leegte niet geheel uitblijven. Deze wijze van aanleg kwam zeker het best overeen met den aard der hollanders, die gewoon zijn aan het verre uitzicht in het landschap, en behagen scheppen in streng geometrische korrektheid.

Moge men ook in details op deze uitzettingen allerlei aan te merken hebben, hun verdienste blijft, dat zij met sommige traditioneele dwalingen voor goed schoon schip gemaakt hebben; door hen is de bewering ten val gekomen, dat de hollandsche tuin, waarin het kanaal een